

HERTOGPOST augustus 2004

Maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging

16^e jaargang nummer 7

Geachte leden,

Hierbij nodigen wij u uit voor de bijeenkomst die zal worden gehouden op donderdag 26 augustus a.s. in zaal 1 van sociaal cultureel centrum "De Helftheuvel", Helftheuvelpassage 115 te 's-Hertogenbosch. Aanvang 20:00 uur. Op het programma staat een

WILDE VEILING.

Laat u de gelegenheid niet ontgaan om voor een appel en een ei uw verzameling aan te vullen. De kans is klein dat u niet iets van uw gading vindt!

Agenda bijeenkomst 26 augustus 2004

1. Opening, verslag 24 juni 2004, ingekomen stukken en mededelingen
2. Wilde Veiling
3. Rondvraag
4. Sluiting

In deze Hertogpost o.m.:

- ✦ Van Blaaderens drijvende brandkasten
- ✦ Postwissels
- ✦ Reglement Wilde Veiling

Na de zomervakantie zal de nieuw opgerichte werkgroep Thematische Filatelie van start gaan. Tijdens de juni-bijeenkomst kwamen de "eerste schapen" over de brug. Maar er is nog ruimte voor meer liefhebbers. Aarzelt u nog? Lees p.15 en 16 van het meinumner van Hertogpost nog eens door en (wanneer u uw aarzeling hebt overwonnen) meld u zich dan aan bij dhr.Rob Frieke of bij de secretaris.

Secretariaat: tel. 0418 – 68 07 90

Redactie Hertogpost: tel. 073 – 6 13 24 38

Website: www.hertogpost.nl

's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging opgericht 8 oktober 1930
Inschrijving Kamer van Koophandel Oost-Brabant, nummer 40216509

VERSLAG VAN DE BIJeenKOMST D.D. 24 JUNI 2004

De voorzitter opent om 20.00 uur de bijeenkomst en heet iedereen welkom, in het bijzonder ons nieuw lid de heer Lex Geijs. De heer Haarmeijer is wegens ziekte afwezig.

Er zijn geen op- of aanmerkingen n.a.v. het verslag van de bijeenkomst d.d. 27 mei 2004.

De heer W. Mast is wegens ziekte helaas niet aanwezig om, zoals het plan was, het een en ander uit een te zetten over plaatfouten enz. In plaats daarvan wordt een puzzel gehouden over afbeeldingen op postzegels.

Het 75 jarig verenigingsjubileum in 2005

Het bestuur is al druk bezig de organisatie op te zetten en heeft inmiddels het S.C.C. "de Helftheuvel" afgehuurd voor het weekeinde van 22 en 23 oktober 2005.

Er wordt een propaganda tentoonstelling gehouden, waaraan ook leden van andere verenigingen kunnen deelnemen: deze worden door onze vereniging uitgenodigd.

Er wordt een jubileumboek uitgegeven over de geschiedenis van onze vereniging en met filatelistische artikelen.

De ledenvergadering gaat akkoord met het voorstel van het bestuur om een bedrag van € 10.000,- voor dit jubileum beschikbaar te stellen, in mindering te brengen op het vermogen van de vereniging.

De heer Camiel van Tilborg vraagt om mee te denken inzake de presentatie in 2005 van zijn naslagwerk van de bevrijdingszegel N.V.P.H. 443.

De heer Rob Frieke vraagt of er niet een grote landelijke tentoonstelling zou kunnen worden georganiseerd. De 's-Hertogenbossche Filatelisten Vereniging heeft immers wel een naam op dat terrein.

De voorzitter antwoordt, dat op dit moment niet de nodige ervaring binnen het bestuur aanwezig om een grotere tentoonstelling te organiseren.

We doen nu graag ervaring op met deze propaganda tentoonstelling en streven ernaar tijdens de viering van ons 80 jarig jubileum in 2010 een nationale tentoonstelling te organiseren in 's-Hertogenbosch.

Het bestuur doet nogmaals een oproep aan de leden zich beschikbaar te stellen voor het mede organiseren van het 75 jarig jubileum. Men kan zich opgeven bij het secretariaat.

De heer Rob Frieke nodigt beginnende en gevorderde thematische verzamelaars uit mee te gaan doen in een werkgroep voor Thematisch Filatelie. Men kan zich hiervoor opgeven bij de heer Frieke of het secretariaat. Na de rookpauze wordt nog de traditionele verkoping gehouden, met een redelijk verloop.

Er wordt deze avond geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

Om 22.15 uur sluit de voorzitter deze bijeenkomst en wenst iedereen een goede vakantie en wel thuis.

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT

De **ledenbijeenkomsten** in 2004 zullen plaatsvinden op de donderdagavonden, 23 september, 28 oktober, 25 november en 23 december.

De eerstvolgende **Postzegelinstuif/Ruilbeurs** vindt plaats op zaterdag 11 september, zoals gebruikelijk van 10.00 tot 13.00 uur in "De Helftheuvel".

Agenda Ruilbeurzen

Berkel-Enschot	De Schalm	zondag 19 september
Boxtel	VMBO-College	zondag 12 september
's-Hertogenbosch	De Helftheuvel	1 ^e zondag van de maand
's-Hertogenbosch	De Helftheuvel	3 ^e zaterdag van de maand
Grave	De Westhoek	4 ^e zondag van de maand
Oisterwijk	De Coppele	4 ^e zondag van de maand
Schijndel	De Vink	1 ^e zondag van de maand
Veghel	De Golfstroom	3 ^e zondag van de maand

Om alvast te noteren, ook al lijkt het nog ver weg:

Postex Apeldoorn: 15-17 oktober

Dag van de Postzegel Rotterdam: 29-31 oktober

Dag van de Postzegel Amsterdam: 6-7- november

Internationale Postzegelbeurs Nijmegen: 14 november

Filateliebeurs Loosdrecht: 28-30 januari.

Adres secretariaat:

Kloosterstraat 19, 5301 BM Zaltbommel.

Telefoon: 0418 – 68 07 90.

E-mailadres: renevernachterberg@tiscali.nl

REGLEMENT WILDE VEILING

Ieder lid van de vereniging kan kavels aanbieden voor de Wilde Veiling.

- De aanbieder koopt per kavel ad 15 cent twee identieke nummerstickers; in het geval van insteekalbums ad 25 cent.
- De aanbieder dient zelf bij te houden welke van zijn of haar kavels zijn verkocht.
- Het aantal kavels is (in principe) onbeperkt.
- De inzet van de kavels is 50 cent. Per bod is de verhoging eveneens 50 cent.
- De inzet van insteekalbums is € 1,-; de verhoging per bod bedraagt hier € 1,-.
- Er wordt geen provisie berekend.
- De aanbieder houdt zijn kavels bij zich totdat hij aanwijzing krijgt waar hij zijn kavels ter inzage kan inleveren.
- De veiling gaat in blokken van 100 kavels.
- Gedurende de pauzes tussen de blokken kunnen de kavels van het nieuwe blok worden bezichtigd.
- Nadat alle blokken zijn geveild,
 - rekenen kopers de gekochte kavels af en halen deze op
 - halen aanbieders de niet verkochte kavels weer op tegen inlevering van de betreffende nummersticker
 - wordt afgerekend met de aanbieders.
- Kavels kunnen alleen worden ingeleverd tijdens de avondbijeenkomst zelf.

VAN BLAADERENS DRIJVENDE BRANDKASTEN

Achter de bekende serie Brandkastzegels gaat een roerig verhaal schuil, dat eigenlijk weinig bekendheid geniet.

Het hele idee "drijvende brandkasten" kwam van Cornelis van Blaaderen (1875-1933) uit Breukelen. Deze zeer ondernemende zakenman had het idee, dat voor het vervoer van waardevolle aangetekende brieven en pakketten naar en vanuit Nederlands Indië de afzenders extra zouden willen betalen als hun kostbaarheden in een drijvende brandkast aan boord van de schepen vervoerd konden worden.

Hij ontwierp een waterdichte safe, uitgerust met vuurpijlen, radiobaken en knipperlicht, die bij het eventueel vergaan van het schip zou blijven drijven en door de ingebouwde hulpmiddelen weer eenvoudig zou kunnen worden opgespoord.

Met dit -in zijn ogen- wereld idee benaderde hij in 1913 de P.T.T., die immers het postmonopolie bezat. Na vele besprekingen, proeven etc. etc. resulteerde dit pas zeven jaar later, op 30 juni 1920, in een contract tussen van Blaaderen en de PTT.



In zijn enthousiasme had van Blaaderen al in 1919 een wedstrijd uitgeschreven voor het ontwerp van de speciale brandkastzegels. De wedstrijd werd gewonnen door de ontwerper J.B. Heukelom uit Amsterdam, maar dit ontwerp bleek niet uitvoerbaar in de vorm van een zegel!! De uiteindelijk gedrukte zegels zijn ontworpen door C.A. Lion Cachet.



briefomslag 1^e gewichtsklasse t/m 20 gr. aangetekend per drijvende brandkast (10 cts afstandsrecht + 15 cts aantekenrecht + 15 cts brandkastrecht)



idem echter 2^e gewichtsklasse (25 cts afstandsrecht + 20 cts aantekenrecht + 2x 15 cts brandkastrecht)

Met het oog op het volgens Van Blaaderens "enorme toekomstige succes" van zijn Drijvende Droom liet hij ook alvast zegels drukken voor Nederlands Indië, Suriname en Curaçao.

Tenslotte werden op 1 februari 1921 de Nederlandse brandkastzegels uitgegeven en bij de postkantoren te koop aangeboden.



poststuk, gefrankeerd met overdrukke, nooit voor het oorspronkelijke doel gebruikte, brandkastzegels van Curaçao

Het vervoer in de drijvende brandkasten viel evenwel vies tegen. In de eerste jaren werden per 14-daagse verscheping slechts 7 à 8 brieven per reis vervoerd; in de periode 22 augustus tot 4 december 1922 vanuit Den Haag zelfs geen enkele brief. Totaal wordt het aantal werkelijk op deze manier verzonden stukken op iets minder dan 550 gecalculeerd

Reden genoeg voor de PTT om per 1 september 1923 het gehele drijvende brandkast-gebeuren af te blazen.



Advertentie voor vervoer per drijvende brandkast

De "Golven" overgebleven zegels werden uiteindelijk in 1929 en 1930 bij inschrijving verkocht.

BRANDKASTZEGELS
VAN NEDERLAND EN NEDERLANDSCH-INDIE.

BIJ INSCHRIJVING zullen worden VERKOCHT:

**5000 complete series
Brandkastzegels**
van Nederland, ongebruikt (7 waarden: 15 cent, 60 cent, 75 cent, f 1,50, f 2,25, f 4,50 en f 7,50), tegen nominaal plus kosten, is **f 17,50 per serie.**

**5000 complete series
Brandkastzegels**
van Ned.-Indië, ongebruikt (7 waarden: 15 cent, 60 cent, 75 cent, f 1,50, f 2,25, f 4,50 en f 7,50), tegen nominaal plus kosten, is **f 17,50 per serie.**

Na de vermelding op 30 Mei j.l. kunnen er thans nogover in totaal 1000 series van Nederland en 1000 series van Nederlandsch-Indië worden met uitzondering van tevensgenoemde 1000 series, de opname inschrijvingen 1929 series van Nederland en 1929 series van Nederlandsch-Indië kan bedragen.

De Toewijzing geschiedt per post postzegels door Nieuw F. L. O. FAUMERIE, te Schiedamschen.

De gelden moeten worden gezonden aan het HOOFDBESTUUR DER POSTEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE TE 's-GRAVENHAGE (Giro 4599, Staatsbedrijf P.T.T.), met duidelijke opgave van aantal en welke series (Nederland of Indië) men verlangt. Tenzij anderszins aangegeven, moet de afzender op 4 DECEMBER a.s. vóór de INSCHRIJVING GESLOTEN; na dien datum ingekomen inschrijvingen worden niet meer behandeld.

DE EVENTUEEL NA DE INSCHRIJVING RESTERENDE ZEGELS ZULLEN WORDEN VERNIETIGD.

(101)

Om een brief per drijvende brandkast te laten vervoeren moest aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- de brieven moesten volgens normale PTT tarieven gefrankeerd worden
- alleen aangetekende stukken mochten op deze wijze verzonden worden
- op de stukken moest **duidelijk** vermeld staan "Per Drijvende Brandkast".

Het recht voor het vervoer in de brandkast bedroeg 15cts per 20gram.

Wie meer wil weten over dit onderwerp kan ik het boek van Gert Holstege "de Post en de Drijvende Brandkasten" aanbevelen, dat in 1988 is uitgekomen in de serie Filatelie Informatief. Uit dit boek komt ook de meeste informatie die ik heb gebruikt in dit artikel.

Lex Geijs

Fouten en Vergissingen



Dit enigszins verfromfaaide poststuk, gefrankeerd met de De Ruyterzegel van 1943, werd blijkens de afstempeling verzonden uit Sappemeer en geadresseerd aan Mevrouw v.d.Berg-Visser, Hotel Welgelegen te Ede. In de rechterbenedenhoek staat het woord "Geld" geschreven.

Tijdens de oorlogsjaren verzorgde rederij Lemmerboot het vervoer tussen Noord en West Nederland door middel van een bootverbinding tussen Lemmer en Amsterdam. Het stoomschip Groningen IV behoorde tot de vloot van die rederij en vervoerde de brief.

Op de achterzijde heeft de PTT een strook geplakt die dit stuk de status



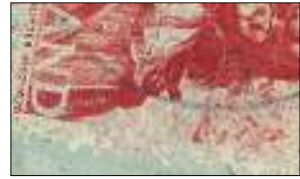
verleent van scheepsramppost: het s.s. "Groningen IV" zou namelijk einde 1944 op het IJsselmeer zijn gezonken en "thans" gelicht. Je eerste gedachte is: schip gebombardeerd of, wie weet, zelfs getorpedeerd en je gaat nog eens wat verder kijken. Dan zie je op het stempel duidelijk het

jaartal 1945. Wie zou er gelijk hebben, vraag je je dan natuurlijk af, het postkantoor te Sappemeer met 1945 of de drukkerij van het "Staatsbedrijf der PTT" met 1944?

Zoals tegenwoordig zo vaak, geeft Internet uitsluitel. Typ in "s.s. Groningen IV" en meteen

zie je een foto van het fraaie stoomschip. En je leest: "Het schip zank in januari 1945 op het IJsselmeer ter hoogte van Urk, na een aanvaring met het zusterschip Jan Nieveen. Na de oorlog werd het wrak gelicht, maar het bleek onherstelbaar beschadigd."

Dat wil zeggen: een ordinaire botsing en niet een spannende oorlogshandeling is de achtergrond van dit verhaal. Het postkantoor te Sappemeer blijkt het dus bij het rechte eind te hebben gehad. Blijft de vraag of mevrouw v.d. Berg-Visser nog in Hotel Welgelegen verbleef toen de brief daar werd bezorgd en of ze haar "Geld" uiteindelijk heeft gekregen.



H.v.W.

POSTWISSELS: FORMULIEREN, POSTWAARDESTUKKEN EN PRENTBRIEFKAARTEN

Behalve met het vervoer van brieven en pakketten zijn de posterijen zich al vroeg bezig gaan houden met financiële zaken. In de tijd dat het overschrijven per bank of giro nog niet bestond, bood de PTT al verschillende manieren om geldbedragen van de ene persoon aan de andere te bezorgen.

Een bekende manier daarvoor – die overigens nog steeds bestaat – was de **postwissel**. Dat werkte als volgt: persoon A (de afzender) vulde op het postkantoor een postwisselformulier in met een bedrag en de naam van de ontvanger. Tegelijkertijd betaalde hij dat bedrag aan de posterijen. Het ingevulde formulier werd door de posterijen naar persoon B (de ontvanger) gestuurd, en die kon daarmee het geld op zijn eigen postkantoor ophalen, of het op zijn rekening laten storten.

Die dienstverlening van de PTT moest natuurlijk betaald worden. Daarvoor betaalde persoon A het zogenaamde recht, meestal in de vorm van postzegels die op het postwisselformulier geplakt werden. De hoogte van dat recht was onder meer afhankelijk van de som die overgemaakt moest worden. Voor het formulier werd vaak ook nog een klein bedrag, bijvoorbeeld een halve cent in rekening gebracht.

The image shows a historical Dutch postal order form from 1872. The form is titled "NEDERLANDSCHE POSTERIJEN. Binnenlandsche Postwissel." and contains several fields for completion. At the top left, there is a small instruction: "Deze strook kan door degenen welke bij de Postkantoren sijn van den Wissel geschiedt en door hen be- taald worden." Below this, there are fields for the amount: ".....fl., ..cent." and ".....fl., ..cent." with a note "D. artikel (in deelen seldt postwissel.)". On the right, there is a box labeled "Plaats voor de aanechting der frankerzegels" and a circular stamp area. The form also includes fields for the recipient's name: "Aan" and "of order", and the sender's name: "De afzender is:", ".....", ".....". At the bottom, there is a field for the recipient's address: "Bestembaar ten Postkantore te", "Ingeleverd in het Register N^o 11, onder N^o", "No", and "De Directeur van het Postkantoor, 1872". In the bottom left corner, there is a small box with the text "N^o 401. Met 1872."

Afbeelding 1: een ongebruikt postwisselformulier uit 1872, waarop de “Plaats voor de aanhechting der frankeerzegels” is aangegeven

Voer mij aan.....

Te.....den.....187 .

Het bedrag aan de ommezijde vermeld aan mij voldaan.

Te.....den.....187 .

Receivestempel
van den beg. der betaling.



Receivestempel
van den beg. der ontvangst.



N^o.
v. h. Regt. N^o. 14.

NOTA. Deze formulier zijn op alle Post- en Inkoopkantoren verkrijgbaar. Ingeen betrekking van de wet per staat. Zij kunnen alleen voor koninkrijksche aanteekeningen worden gebruikt.

Het recht, door de afzender verantwoordelijk, bedraagt 5 cent voor elke van 1/20, of voor elk gedeelte van 1/20, het moet worden voldaan door middel van kassabonnet, die op de waarde zijn niet te betalen.

Op de streep van de afzender zijnen naam en zijn woonplaats, de datum van zijn betrekking van een brief of van een rekening, alsmede alle andere aanwijzing betrekkelijk de strekking van het bedrag, dat per postvoorschrift wordt verzonden, vermelden. Wanneer op de streep nog andere mededeelingen voorkomen, is, behalve het recht, ook het gewone bevel van den afzender te stellen, en op welke wijze zij het terugbetaald te worden.

De betaling kan alleen geschieden in Duitmarken; 't weest daartoe aan de wettelijke bevestiging is aangegeven en aan den postkantoor behoeft van een de postvoorschrift te afgeven, of die. 't weest het terugbetaald bedrag, daartoe aanspraak heeft verkregen. De rekeningbetaling behoeft door den gerechtigde persoonlijk op het Duitmarken te geschieden. Wanneer hij niet kan schrijven, bevestigt hij met een kruis of ander handteeken, in tegenwoordigheid van twee op het Duitmarken bekende getuigen, die, onder een daartoe betrekkelijke verklaring hunne aanteekening plaatsen.

Wanneer de luit van het Duitmarken (DOLLAR) ontweerd is, kan de betaling van den postvoorschrift niet afgevoerd worden.

Overplaatsingen of veranderingen moeten eerst afgehandeld worden, vóór dat de betaling kan plaats vinden.

De postvoorschrift zijn niet langer dan twee maanden geldig, te rekenen van den dag van het betrekkingmoment. In dien tijd het bedrag terugbetaald, weest er omme zijde van het Duitmarken postvoorschrift, aan te vragen door den afzender van het Duitmarken, waar de betaling wordt vermeld.

Verstrijkt, verstrekt of op andere wijze in het aangevoerde postvoorschrift, kunnen door de afzender verzoeken worden. De afzender verzoekt, op aanvraag des afzenders, bij het Duitmarken afgevoerd.

De betaling van postvoorschrift vanzelf geschiedt, behalve of geen verzoek van de afzender. De belanghebbende hebben er dan zorgvuldig voor te waken, dat zij niet in verlorene maanden komen.

Afbeelding 2: op de achterzijde van het formulier stond een uitgebreide gebruiksaanwijzing

In de loop der jaren zijn er in Nederland verschillende postwisselformulieren in gebruik geweest waarop de hoogte van het verschuldigde recht niet ingevuld hoefde te worden, maar al voorgedrukt was. Bij de prijs van deze formulieren was het recht al inbegrepen; deze formulieren behoren daardoor tot de postwaardestukken.



>Afbeelding 3: een postwisselformulier uit 1957, een postwaardestuk met een tekst die het betaalde recht aanduidt



Afbeelding 3a: "RECHT 25 CENT betaald voor overmaking van een bedrag tot en met f 25,-"

Het mooiste exemplaar van deze postwissel-postwaardestukken is het formulier dat in 1924 gebruikt werd door het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland. Het verschuldigde recht is op dit formulier namelijk niet met een tekst weergegeven, maar met een opgedrukte postzegel van 10 cent in het type-

Bontkraag. Een medewerker van het waterleidingbedrijf vulde op dit formulier in hoeveel een bepaalde klant over het afgelopen kwartaal moest betalen en stuurde het formulier (in een envelop) naar de betrokken klant. De klant ging met het formulier naar het postkantoor en betaalde daar het bedrag, waarbij hij het rechterdeel van het formulier als stortingsbewijs mocht houden. De rest van het formulier werd bij het waterleidingbedrijf bezorgd, dat de wissel vervolgens kon incasseren.



Afbeelding 6: prentbriefkaart als "Kus/Groetwissel" (ongebruikt)



Afbeelding 7: prentbriefkaart met de afbeelding van een postwissel ter grootte van "Duizend groeten", een postbode en een stadsgezicht (de kaart is ongebruikt)



Afbeelding 8: ongebruikte kaart "Groeten uit ...". De vogel draagt een postwissel met "Duizend kussen"

Zo bezien biedt de postwissel curieuze verbinding van posthistorie en romantiek...
 Jac Spijkerman (overgenomen uit "Novioposta")

P.S. Van de prentbriefkaart met het Amsterdamse Rokin bestaat ook een variant met de 's-Hertogenbossche Stationsweg uit 1907. H.v.W.



**C.J.A.M. van Hoek
Hardstrasse 13
4714 Aedermannsdorf
Zwitserland Tel: 062 - 3 94 10 82**

Op het ogenblik kan ik U aanbieden:

- | | |
|-----------------------------|--|
| - Nederland | Gebruikt, tot ca. 1970
Ongebruikt, vanaf ca. 1900
Postfris, ook voor 1940
FDC's
STEMPELS en BRIEVEN |
| -België en Luxemburg | Een volledige collectie, met alle
goede series, tot ca. 1950 |
| -Scandinavië | Veel klassiek materiaal, vooral
gebruikt, mooie stempels |
| -Zwitserland | Een mooie voorraad van "Pro
Juventute" en "Pro Patria",
ongebruikt en gebruikt |
| -Liechtenstein | Vele zegels gebruikt en ongebruikt |
| -Tsjechoslowakije | Grote voorraad zegels gebruikt en
ongebruikt, tot ca. 1970. |

Verder zijn er nog veel interessante zegels en brieven vooral van Europese landen op voorraad.

Het leukste voor u en voor mij is het wanneer u mij Nederlandse zegels op brieven, kaarten en dergelijke kunt aanbieden, terwijl u iets van mijn doubletten kunt gebruiken.

WANNEER U ECHTER BEPAALDE ZEGELS ZOU WILLEN AANKOPEN, KUNT U MIJ EVENEENS UW MANCOLIJSTJE STUREN.